

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ У ГАЛУЗІ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку України як самостійної та незалежної держави, досить гостро постає питання реалізації інноваційних проектів, що мають на меті досягнення країною енергонезалежності. Стрімкий розвиток інноваційних технологій дасть змогу Україні зміцнити свій суверенітет та зменшити свою залежність від енергоресурсів інших держав. Найгострішою проблемою сьогодні в умовах кризових ситуацій є скорочення використання природного газу, що впливає на економіку України та добробут суспільства і тому необхідно шукати альтернативні джерела енергії та впроваджувати енергозберігаючі технології. Енергетична та екологічна ситуація в країні вимагає активізації удосконалення правового забезпечення впровадження інноваційних технологій, а саме у галузі виробництва біопалива та альтернативної теплової енергії як на місцевому, так і на державному рівні.

За оцінками експертів, біомаса як паливо займає 4 місце у світі по значенню, що дає понад 2 млрд. т.у.т. енергії на рік, що складає біля 14% загального споживання первинних енергоносіїв у світі (в розвинутих країнах – більше 30%). Слід зазначити, що однією з вимог до країн-кандидатів в ЄС є рівень використання біопалива не нижче європейського (20% до 2020 р.). Тому для України, як для країни, що активно планує інтегруватися до Європи, це є додатковим аргументом на користь активного розвитку технологій, в першу чергу, біоенергетики [1].

Перш за все слід зазначити, що Україна має значний потенціал відновлюваної енергетики, який може бути використаний, щоб покращити торговий баланс, створити робочі місця та стимулювати економічну діяльність за часів, коли країна має подолати важкі економічні та зовнішньоекономічні виклики.

Розглянемо основні переваги втілення інноваційних проектів, що мають на меті використання альтернативних видів палива. Розвиток відновлюваної енергетики буде важливим внеском у досягненні поставлених політичних цілей, а саме скорочення залежності від імпортного природного газу та диверсифікації джерел енергопостачання. Розгляд такого

інноваційного проекту також треба проводити з позиції залучення сільськогосподарських та деревооброблюючих підприємств, для яких сировина для біопалива є відходом. Таким чином, економічно обґрунтованим фактом є можливість одержання сільськогосподарськими підприємствами додаткового доходу від конверсії органічної сировини в енергетичний ресурс. При формуванні коректного алгоритму управлінських дій щодо регулювання процесу використання рослинної біомаси сільськогосподарського походження, можливо визначити потенціал органічної сировини для виробництва біопалива. Значною перевагою є те, що можливо досягнути перспектив зменшення енергозалежності сільськогосподарських підприємств та підвищити прибуток у галузі рослинництва на базі впровадження оптимізаційної моделі посівних площ зернових культур та використання енергії біомаси.

У країнах ЄС із такого джерела чистої енергії, як біомаса, виробляється теплова енергія. Так, у Швеції частка біомаси у виробництві теплової енергії становить 60%, Австрії – 31%, Фінляндії – 27%, Данії – 25%, Латвії – 15%. Згідно з прогнозами на 2020 рік, виробництво теплової енергії в ЄС буде залишатися найбільш значним сектором біоенергетики, становлячи 65% загального споживання енергії із відновлюваних джерел енергії [2].

У Європейському Союзі використання сільськогосподарської продукції досить ефективно відбувається також для виробництва дизельного палива. Так у 2014 році 80 тисяч фермерських господарств у Польщі виростили близько 3,2 млн. тон ріпаку, який був використаний для виробництва близько 750 тис. тон біодизелю. Біодизель може бути використаний як паливо для сучасних автомобілів, і додавання його до 15% у звичайне паливо навіть не вимагає переналаштування двигуну [1].

Загалом, використання біомаси в Польщі досягнуло рівня 7% в сукупному балансі спожитої енергії. Відновлювана енергетика відіграє критично важливу роль у реалізації Україною стратегічних цілей в сфері енергетики, але також необхідно враховувати і потенціал, наявний у сфері енергоефективності, який, зокрема, можливо використати задля скорочення споживання природного газу.

В практичному плані при реалізації проекту у галузі альтернативної енергетики існують такі основні труднощі, а саме:

1. Організаційно-правовий аспект. Відсутність профільної «працюючої» структури з розвитку і впровадженню альтернативної теплоенергетики, що мала б можливість провести реформування і децентралізацію дозвільної бази на отримання ліцензій, дозволів, узгоджень затвердження тарифів і інше (тобто надати підприємствам, у яких сумарна потужність джерел теплової енергії до 20 Гкал/година, отримувати необхідні для ведення діяльності дозволи і ліцензії на місцях в регіонах, а так само дозволити встановлювати тарифи на теплову енергію органами місцевого самоврядування);

2. Законодавчий аспект. Значний експорт виробленого в Україні альтернативного палива в країни Євросоюзу призводить до значного підвищення цін на сировину та відсутності палива в потрібній кількості для громадян України. Внесення змін до законодавства України пов'язаних з обмеженням вивезення біопалива за рубіж, з одночасним розширенням споживання біопалива на внутрішньому ринку за рахунок установки нових твердопаливних котельних (тобто ввести мито на експорт, що послужить збільшенню використання об'ємів біопалива внутрішнім споживачем). Також важливим питанням є практична відсутність пільг для виробничих підприємств у галузі альтернативної енергетики, тобто необхідне надання податкових пільг строком до 3-х років, фіксація вартості електроенергії, можливість отримання в оренду земельних ділянок під розміщення котельних за спрощеною процедурою, тощо.

3. Інвестиційний аспект. Відсутність сприятливих умов для вкладення інвестицій у сектор альтернативної енергетики. Необхідним є створення умов доступності гривневих кредитів із ставкою до 10%, що дозволить упевнено розвивати галузь альтернативної енергетики: будівництво котельних і прокладення мереж; будівництво виробництв по випуску біопалива; виконання комплексу заходів по енергозбереженню будівель.

Таким чином, сформулюємо основні рекомендації щодо розвитку сектору інноваційної альтернативної енергетики в Україні.

1. Створення системи диференційованої тарифної підтримки (децентралізація дозвільної бази на отримання ліцензій, дозволів, узгоджень затвердження тарифів тощо);

2. Продовження розробки нормативно-правової бази з чітко прописаними правовим механізмом отримання податкових та інших пільг,

в тому числі в галузі кредитної підтримки, що необхідно для стимулювання подальшого розвитку інвестиційних проєктів та програм, залучення на це потрібних інвестиційних ресурсів;

3. Нормативне урегулювання питання оформлення права власності на теплові мережі;

4. Ведення загальнодержавної статистичної звітності стосовно використання альтернативних видів палива в регіонах за конкретними напрямками з метою систематизації інформації щодо наявного та потенційно можливого використання сільськогосподарськими та промисловими підприємствами, розробити її класифікацію;

5. Розробити комплекс заходів щодо стимулювання використання альтернативних джерел енергії, відходів у тепlopостачанні, комбінованому виробництві теплової та електричної енергії;

ЛІТЕРАТУРА

1. Renewable energy country attractiveness indices: February 2013 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ey.com/GL/en/Industries/Cleantech/Renewable-energy-country-attractiveness-indices>.
2. Рейтинг енергоефективності регіонів України [Електронний ресурс] // Ukrainian Energy Index – UEI 2014. – Режим доступу: <http://www.energy-index.com.ua/uk/ratings>.

Письмак Вікторія Олексіївна – к.е.н., доцент кафедри економіки, організації та планування діяльності підприємства, Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця

І. В. Подрез-Ряполова

ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ПОСТАЧАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ В УКРАЇНІ

Питання правового регулювання диверсифікації постачання природного газу є особливо актуальним на етапі реформування енергетичного сектору та побудови нової моделі газового ринку України згідно з європейськими стандартами та принципами, враховуючи взаємозв'язок між диверсифікацією природних енергетичних ресурсів та енергетичною